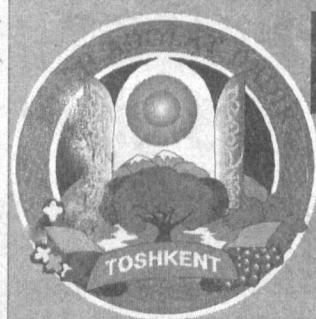

ТОШКЕНТ

Газета 1997 йил 1 июлдан
чиқа бошлаган

Шаҳар ижтимоий-
сиёсий газетаси

ОҚШОМИ

№ 88 (8.978)

1997 йил

1 август, жума

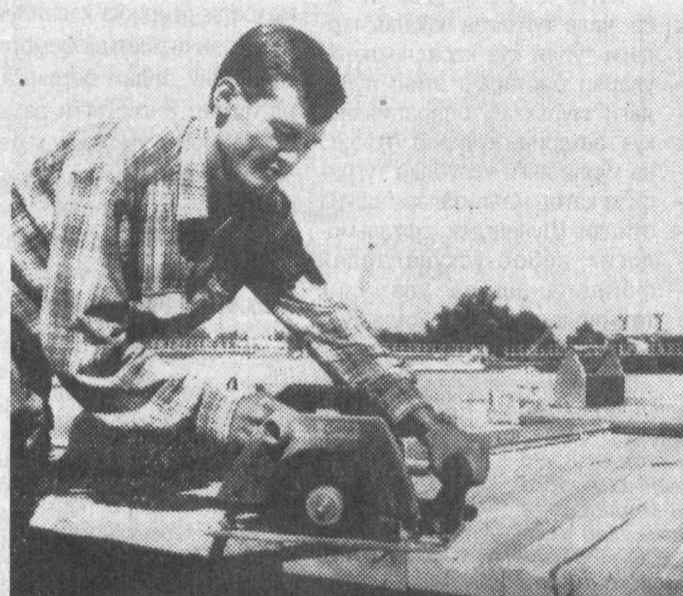
Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Мустақиллигининг олтин йиллиги олдидан

БОШ МАЙДОНДА БАЙРАМ ТАРАДДУДИ

Суратли павҳа

Шу кунларда пойтахтимиздаги Мустақиллик майдонида кўтарма кранларнинг шовқини, қурилиш асбобларининг жаранги, бунёдкорларнинг елиб-югуришларига кўзингиз тушади. Республикаимиз бош майдони Мустақиллигимизнинг 6 йиллиги байрам шодиёналарига тайёрланмоқда.

Мустақиллик майдонининг фахрлинишга аризали бўлиши, унинг юксак дид билан безатилиши таъминлаш борасида «Тошбошрежа» илмий-тадқиқот институти муҳандислари ўзларининг энг яхши лойиҳаларини ишлаб чиқдилар. Ана шу асосда «Тошкент-Тўйинвест» корпорациясига қарашли 12-трестнинг 2-кўчма механизациялашган жам-

ламаси қурилиш бригадалари майдонда қурилиш-безатиш ишларини қизгин давом эттирмоқдалар. Улар бош майдонни безатишда бош пудратчи этиб тайинланган.

— 10 минг ўринли томошагоҳни байрамга тайёрлашмоқда.

Майдонга очик усулдаги 10 минг ўринли томошагоҳдан ташқари умумий майдон 2100 квадрат метрли сахна ўрнатилади. Саҳнанинг икки томонига ҳар бири 15 метрли 2 та ёритиш мосламалари ўрнатилади. Бундан ташқари майдонни саккизта 12 метрли хавозаларга ўрнатилган чироқлар турли-туман нурлар таратиб, ўзгача кўлга билан безайди. Бу хавозалар байрам томошаларини радио ва телевидение орқали тўғридан-тўғри узатишга мослаштирилади.

Шунингдек, томошагоҳни ёритувчи янги чироқлар Германиядан келтирилиб, жиҳозланмоқда. Қурувчилар ёритиш ҳаво-

заларини ҳам янги жиҳозлар билан безатиш ишларини бошлаб юбордилар.

— Бош майдонни байрамга тайёрлашда меҳнат қилаётганимдан жуда мамнунман, — дейди 52-қурилиш бошқармаси дурадгори Бахтиёр Йўлдошев. — Бу масъулиятли вазифани ҳамма билан бажарамиз. Байрам кўни ҳамшаҳарларимиз ва юртимиз меҳмонлари ишимиздан мамнун бўлишса шу бизнинг меҳнатимизга берилган юксак баҳо бўлади.

Шарифа БАХРОМОВА.
СУРАТЛАРДА: «Тошкент-Тўйинвест» корпорациясига қарашли 12-трестнинг 20-қурилиш бошқармаси дурадгори Бахтиёр Йўлдошев; шу трестнинг қурилиш бошқармаси бригадаси бошлиғи А. Максимова ва қурувчи И. Игнатов ўз ишдан мамнун. Рашид Галиев олган суратлар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси бўшаб қолган ўринларга Олий Мажлис депутатларини сайлаш бўйича 1997 йил 27 июль куни ўтказилган сайлов натижаларини кўриб чиқди.

Саккизта округда ўтказилган сайловда сайловчилар «Адолат» социал-демократик партияси, Миллий тикланиш демократик партияси, Халқ демократик партияси ва тегишли халқ депутатлари вилоят Кенгашлари томонидан кўрсатилган номзодлар учун овоз беришда иштирок этдилар.

Овоз беришда 22-Шайхонтоҳур округида сайловчиларнинг 91,8 фоизи, 59-Когон округида сайловчиларнинг 99,4 фоизи, 69-Зарбдор округида сайловчиларнинг 98,4 фоизи, 116-Нуробод округида сайловчиларнинг 95,4 фоизи, 195-Олтиариқ округида

сайловчиларнинг 98,6 фоизи, 217-Янгибозор округида сайловчиларнинг 99,2 фоизи, 223-Бешкент округида сайловчиларнинг 99,8 фоизи, 236-Яккабоғ округида сайловчиларнинг 96,8 фоизи иштирок этди.

Марказий сайлов комиссияси сайлов барча округларда Қонун талабларига мувофиқ ўтганини қайд этди.

Марказий сайлов комиссияси овоз бериш натижалари тўғрисида тегишли округ сайлов комиссиялари тақдим этган ҳужжатларни кўриб чиқиб, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги Қонуннинг 11 ва 46-моддаларига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси сайланган депутатларни рўйхатга олиш ҳамда сайланган депутатлар рўйхатини республика ва тегишли маҳаллий матбуот органларида эълон қилиш тўғрисида қарор қабул қилди.

БЎШАБ ҚОЛГАН ЎРИНЛАРГА 1997 ЙИЛ 27 ИЮЛЬ КУНИ ЎТКАЗИЛГАН САЙЛОВ НАТИЖАЛАРИГА КЎРА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИГА ТОШКЕНТ ШАҲРИДАН САЙЛАНГАН ДЕПУТАТ РЎЙХАТИ

Депутатнинг фамилияси, исми, отасининг исми	Туғилган йили	Депутатликка номзод кўрсатган органнинг номи	Эгалаб турган лавозими (машғулоти)	Сайлов округининг тартиб рақами ва номи
Даминов Турғунпўлат Ойдович	1941	Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси	Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиясининг биринчи котиби, 1-Тошкент давлат тиббиёт институтининг ректори	22-Шайхонтоҳур

АХБОРОТ

14-Феруза округ сайлов комиссияси бўшаб қолган ўринга халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши депутатини сайлаш бўйича 1997 йил 27 июль куни ўтказилган сайлов натижаларини кўриб чиқди.

Овоз беришда 14-Феруза округида сайловчиларнинг 95 фоизи иштирок этди.

Округ сайлов комиссияси овоз бериш натижалари тўғрисида тегишли участка сайлов комиссиялари тақдим этган ҳужжатларни кўриб чиқиб «Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида»ги қонуннинг 45-моддасига мувофиқ, халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашига сайланган депутатни рўйхатга олди.

Депутатнинг фамилияси, исми, отасининг исми	Туғилган йили	Депутатликка номзод кўрсатган органнинг номи	Эгалаб турган лавозими	Сайлов округининг тартиб рақами
Миржалолиев Аҳмаджон Жалилович	1946 йил	Фукарлар ўзини ўзи бошқариш органлари	Тошкент шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбосари	14-Феруза

МАНЗИЛНИ ЯҚИН ЭТАЁТГАНЛАР

Темирйўлчилик касби ҳам шарафли касблардан. Бинобарин кўпчилик уларнинг хизматидан фойдаланишди. Шунинг учун ҳам темирйўлчилар йўловчиларга хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш, уларнинг ўз манзилларини яқин қилиш йўлида тинмай изланмоқдалар.

«Тошкент» марказий вокзалида куну тун ҳаёт қайнайдди. Бу ерда узок манзилларга отланган кишиларни учратасиз. Улар белгиланган манзил бўйича жўнайдиган поездларни кутадилар. Бундай поездлар келиб тўхтадики йўловчиларнинг хизматчилари очик чехра билан йўловчиларни поезд вагонларига чиқишга таклиф этадилар. Ўз жойларини эгалаган йўловчилар белгиланган манзилга тезроқ етказиш йўлида савий-ҳаракат кўрсатётган электр поезд машинистидан тортиб бошқа хизматчилари фаолиятдан баҳраманд бўладилар.

Машинист Рамил Фаваризовнинг темирйўлчилик соҳасида ишлаётганига 15 йилдан ошди. Шу йиллар мобайнида қанчадан-қанча масофадаги йўлларни босмади дейсиз. У ўзи бошқарадиган поезднинг, улар ичидаги йўловчиларнинг вақтида, қўзланган маррага етиб бориши йўлида бундан муҳимроқни ишга солиб меҳнат қилиб келмоқда. Вокзал навбатчиси Тоир Ғуломов ҳам темирйўлчилик касбига изол қўйган фидойилардан биридир. Ўз касбига илос қўйган одам албатта қўзланган максатдаги эришаваради. Рамил Фаваризов ҳам, Тоир Ғуломов ҳам ана шундай эзгу максат йўлида ишлаётган минглаб фидойиларнинг биридир.

Байрам ва шодиёналарни меҳнатда муно-

сиб ютуқлар билан кутиб олиш халқимизнинг, турли касб-кордаги кишиларнинг азалий одатидир. Барча соҳа кишилари қатори темирйўлчилар ҳам Ўзбекистон Мустақиллигининг 6 йиллиги ва ўзларининг индидаги нишонланадиган касб байрамлари — Темирйўлчилар кунини ёруз юз билан кутиб олиш йўлида астойдил савий-ҳаракат кўрсатмоқдалар. Уларнинг меҳнатдаги бундай фидойиликлари таҳсин ва эътиборга лойиқдир.

Санд БОТИРОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ АХБОРОТИ

1997 йилнинг 1 августидан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Марказий банки қиймати 1, 5, 10 сўмга тенг бўлган янги тангаларни муомалага чиқаради.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки тангалари никель билан (оқ рангдаги) қопланган пўлатдан тайёрланган.

Барча номиналдаги тангаларнинг олд томони (аверси) марказида

уларнинг қиймати рақамлар билан ифодаланган, пастда бир хил ўлчамдаги босма харфлар билан «СЎМ» деб ёзилган, унинг остида танга чиқарилган йилни билдирувчи «1997» рақамлари жойлаштирилган. Тангаларнинг ўнг ва чап томонларида, уларнинг четлари бўйлаб чиқарилган йилдан, то қиймати билдирувчи рақамларнинг уртасигача битта

пахта барги ва тўрт мартаба такрорланувчи пахта чанокларидан иборат нақш жойлаштирилган.

Тангаларнинг орқа томони (реверси)да Ўзбекистон Республикасининг герби тасвирланган бўлиб, унинг атрофида тангаларнинг ташқи чети бўйлаб юқори қисмида бир хил ўлчамдаги 12 та юлдузча ўйилган ва доиранинг пастки қисмида

бир хил ўлчамдаги босма харфлар билан «ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ» матни ўйиб ёзилган.

Танганинг олд ва орқа томони четки ташқи айланаси бўйлаб танга айланасини такрорловчи бўртма нуқталар жойлаштирилган.

Танганинг ён томони (гурти) тасвирсиз, силлиқ ишланган.

Қиймати 1 сўмга тенг

бўлган танганинг диаметри — 19,80 мм., қалинлиги — 1,3 мм., оғирлиги — 2,72 гр.ни ташкил этади.

Қиймати 5 сўмга тенг бўлган танганинг диаметри — 22,20 мм., қалинлиги — 1,6 мм., оғирлиги — 4,00 гр.ни ташкил этади.

Қиймати 10 сўмга тенг бўлган танганинг диаметри — 24,10 мм., қалинлиги — 1,6 мм.,

оғирлиги — 4,75 гр.ни ташкил этади.

Муомалада бўлган тангалар билан бир қаторда Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг муомалага чиқарилаётган қиймати 1, 5, 10 сўмга тенг бўлган

тангалари мулкчилик шакли ва фаолият соҳасидан қатъи назар ҳамма қорхоналар, ташкилотлар ва муассасалар томонидан тўловларнинг барча турлари учун, шунингдек, банк муассасалари томонидан ҳисоб рақамларига, қўйил-

маларга, аккредитивларга киритиш учун ҳамда алоқа қорхоналари томонидан ўтказмаларни амалга ошириш учун танганинг ёзиб қўйилган қиймати бўйича ҳеч қандай чекловларсиз қабул қилиниши шарт.

Очиқ турдаги «Қизил тонг» ҳиссадорлик жамияти шахримиздаги йирик саноат корхоналаридан бири саналади. Бу ерда тайёрланаётган маҳсулотлар нафақат республикамиз аҳолиси, балки ҳамдўстлик давлатлари хариддорларининг ҳам эътиборини қозонган.

Инсон манфаатлари йили ДИПЛАРГА МАЛҲАМ

Бугунги бозор иқтисодиёти келтириб чиқарётган асосий муаммолардан бири — ҳам ашё тақислигини бошдан кечираётган корхона жамоаси қандай қилиб бўлмасин, бу муаммага барҳам бериб, илгариги мақомига қайтариб олишга интилади, ҳақиқат табиғи сифатли маҳсулотлар билан қондириш йўлида тинмай сайҳаратлар олиб боради.

Корхонамизда 2000 дан ортиқ ишчи-хизматчи меҳнат қилади, — дея ўз сўзини бошлади қасба уюшмаси кўмитаси раиси Маъмура Одилова. — Уларнинг баракали меҳнатлари туфайли ўтган йил якунларида кўра республика енгил саноат корхоналари ўртасида ишчиларининг ойлик даромадлари энг юқори даражада эканлиги қайд этилди. Бу йил ҳам ана шундай кўрсаткичга эришиш йўлида корхонамиз маъмурияти тинмай сайҳарат қилимда.

Ишчи-хизматчиларнинг яхши овқатланиши, соғлиқларини мунтазам тиклаб боришлари доимо қасба уюшмаси назоратида. Ишчилар охонасида тайёрланаётган таомларнинг нархи ҳам, мазаси ҳам жамоа аъзоларини қониқтиради. Охинонда 15-20 сўмга бемалол тушлик қилса бўлади.

Саломатлик — энг катта бойлик. Соғлиқни яхши бўлган кишига ўз ишига астойдил кирилади. Корхонада ишчиларнинг саломатлигига алоҳида эътибор қилинади. Тиббиёт масканлари врач ва ҳамшира улардан ўз фойдали маслаҳатларини айтишади. Якунда бошлаб эса нина билан даволовчи терапевт ҳам жамоа аъзоларининг мушкулларини осонлаштири бошлади.

Корхонанинг ўз профилактикаси мавжуд бўлиб, ўз мавсумида она ва болаларга хизмат қилади. Фарзанднинг соғлом ва баркамол ўсишини қайси ота-она истамасди, дейсиз. Бу борада жамоа ҳам сenga ҳамкор бўлса ундан ҳам яхши-да! Корхона профилактикасида кўрсатилаётган хизматлар она ва уларнинг дилбандларини мамнун этмоқда. Хар бир ота-она атити 512 сўм тулаб, бир ой мириқиб дам олади. Болаларнинг ёзи таълимининг сермизмун ўтказиш, уларни ҳар томонлама чиқариш профилактика хизматларининг доимий диққат-эътиборида. Болалар навбати билан шахримиздаги Митрофанов номи суе спорт саройига қўйилишига олиб борилади.

— Ишчи ва хизматчилар республикамизнинг бошқа дам олиш уйларида ҳам йўлланма билан таъминланадими? — деган саволимизга Маъмура Одилова шундай жавоб берди: — Мана кун кеча 18 киши «Қушқон» саноаткорлик 12 кундан дам олиб қайтди. Шунингдек, шахримиздаги «Орзу» чарм-атторлик

хиссадорлик жамиятининг Сўқоқдаги саноаткорлик ҳам ишчиларимизга имтиёзли йўлланмалар олиб берамиз. Агар йўлланманинг нархи 8000 сўм бўлса, ишчиларимиз унинг атити 10 фоизини (800 сўм) тулайдилар.

Халқимиз «Она билан бола — гул билан лола», дейди. Ана шу корхона «гул»ларнинг «лола»лари учун 2 та боғча ва боғча-ясли фаолият кўрсатиб, уларда меҳрибон тарбиячи ва эналар болажонларга ғамхўрлик қилади. Корхона меҳнаткашларининг фарзандлари тарбияси учун имтиёзли нархларда пул тулайди.

— Яхши дам — меҳнатга ҳамдам, — дея яна сўзини давом эттиради Маъмура опа, — бу гапнинг нақадар тоғиб айтилганини ҳар бир ўтказилган дам олиш тадбирларидан сўнг сезамиз. Жамоамизда аёллар кўпчилиги таъкил этди. Албатта, аёл кишининг ишдан сўнг ҳам, дам олиш кунлари ҳам ўй юмушлари етарли бўлади. Улар қандам-қам ҳоллардагина ўз истаклари билан кинотеатрларга, концерт залларига борадилар. Шунинг хисобга олиб, ўзимизнинг Маданият саройимизда байрам ва дам олиш кунларида танқили хонандалар билан учрашувлар уюштирилади, улар ижросида концертлар янада мазмунли дам олишга кўмак беради. Маданият саройимиз раҳбари Шавкат Мусаев ҳаракатчан, санъатга ошўфта ийгишлар. 2 та эстрада, доирачилар, ракс дасталари, аёллар хори, турли спорт тугараклари, расм чизиш, инглиз тилидан сабоқ бериш гуруҳларига барча қизиққанлар қатнашишлари мумкин.

Хозирги пайтда шахримизда уй-жой масаласи долзарб муаммолардан бири саналади. Корхона маъмурияти ҳам ана шунинг хисобга олиб, уй-жой зарур бўлган ходимларига ўз ишларидаги 3 та ётоқхонадан икитасини хусусийлаштириб берди. Бу ишчиларга кўрсатилаётган ғамхўрликнинг ҳақиқий кўринишларидан бири десак янглишаймиз.

Инсон кўнгли гулдан ҳам нозилигини, уни салгина кўнглисизлик билан жароҳатлаб қўйиш мумкинлигини, аммо озгина маъда, кичкинагина соғва-салом билан унинг кўнгли тоғдек кўтарилишини корхона қасба уюшмаси ходимлари ҳақда яхши биладилар. Шунинг учун ҳам 857 нафар уруш ва меҳнат фахрийси доимо уларнинг диққат-эътиборида туради. Хар йили апрель ва май ойларида профилактикада 200 дан ортиқ фахрийлар бепул дам олиб, соғлиқларини тиклайдилар. Йилда 2 марта — Наврўз ҳамда Мустақиллик байрамларида уларга совғалар ва моддий ёрдам уюштирилади. Уларнинг хайрли ишларидан ана бирини айтмасликнинг сира илоҳи йўқ. 23 нафар бир жойда ётиб қолган қарияларга доимий равишда ёрдам берилади. Уларнинг уйларида, озик-овқатларида, кийим-кечақларида хабар олиб туриш учун ёрдамчи ҳамшира ахратилган.

Корхонанинг 2 та асарчилик хўжалиги бор. Хўжалиқларда етиштирилган асал қарияларга, болалар боғчаларига, профилактика даволашчиларига бепул тарқатилади ва навбати билан ишчиларга имтиёзли нархларда сотилади. Улар оталиққа олган шахримиздаги 1-Меҳрибонлик уйи тарбияланувчилари эса хомилларнинг ҳумматларидан мамнун бўлишмоқда.

— Кам таъминланган оилалар доимо диққат-эътиборимизда, — деди Маъмура Одилова столда ҳужжатларни бирма-бир кўздан кечирар экан. — Биз уларга навбати билан бепул озик-овқат маҳсулотлари тарқатамиз.

Биз опа билан хайрлашишга чоғланар эканмиз телефон жиринглади. «Бир дақиқа», — деди у ва ўшақни кўтарди.

— Албатта, борамиз. Ҳамма нарсга тайёрми? Ўн дақиқадан сўнг пастда учрашамиз...

У телефон гўшагини қўйиб, бизга юзланиб деди: — Бугун ётиб қолган бир қария-онахонимизни йўқлаб келмоқчи эдик, туғилган кунлари экан...

Шарифа ИЛЕСОВА

Халқаро Тошкент аэропортида уч ҳафтадан бери давом этаётган «Орбис» учувчи клиникаси ўз иш дастурини якунлади. У самолётга жойлашган ягона кўз шифохонасидир. «Кўзни қутқариш» деб номланган ушбу дастурда Ўзбекистоннинг 300 дан ортиқ кўз касалликлари шифокорлари, тиббиёт ҳамширалари, анестезиологлар, техник ва муҳандислар иштирок этишди. Барча операциялар ва ўқув дарслари «Орбис» самолёти бортда ва Республика кўз касалликлари шифохонасида амалга оширилди.

«Орбис» Тошкентга Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Ўзбекистон Офтальмологлар жамияти тақлифига биноан учиб келган. Бу уларнинг мамлакатимизга қилган иккинчи ташрифи бўлиб, биринчиси 1993 йилда ўтказилган эди. «Орбис» таркибига жаҳоннинг 12 та мамлакатидан кўз касаллигининг 25 турли бўйича мутахассислар, тиббиёт ҳамширалари, техник ва муҳандислар мавжуд.

«Орбис» дастурига муво-

САМОЛЁТДАГИ ШИФОХОНА

фиқ самолёт бортда Республика кўз касалликлари клиникаси мутахассислари билан Ўзбекистоннинг Тошкент, Самарқанд, Андижон ва бошқа вилоятларидан келган 300 дан ортиқ турли кўз касалликлари билан оғриган беморларга тиббий ёрдам кўрсатди. АҚШ, Канада, Хиндистон, шотландиялик профессорлар 40 та жарроҳлик ва 15та лазер операцияларини амалга оширдилар. Шунингдек, Республика кўз касалликлари клиникасида 6 та бемор операция қилинди. Барча

иш жараёнлари аэропорт биносига ўрнатилган мониторлар, видеокамералар орқали кўрсатиб турилди.

Катталар, болалар ва айниқса, чала туғилган чақалоқлардаги турли кўз касалликлари, уларни бартараф этиш йўлидаги мураккаб операциялар, кўз гавҳарини қўчириб ўтказиш ва турли янги услублар тўғрисида қатор маърузалар ташкил этилди. Шунингдек, офтальмологик асбоб-ускуналардан фойдаланиш ва уларнинг таъмирланиши тўғрисида қў-

ланмалар тавсия этилди.

«Орбис» хайри ёрдам кўрсатувчи ташкилот сифатида ташкил этилган бўлиб, асосий мақсади оғир кўз касалликлари билан оғриётган беморларга тиббий ёрдам беришга қаратилган. Энг сўнгги замонавий тиббий ускуналар билан жиҳозланган учувчи шифохонанинг яна бир афзаллик томони шундаки, унда лазер операциялари, маърузалар ўтказиш учун алоҳида хона, 15 та видеока-

корлик фаолияти билан шуғулланиш тўғрисида кенг тушунтириш ишлари олиб борилади. Бунда фуқароларни ўз-ўзини бошқариш маҳаллий — маҳалла кўмиталари, оммавий ахборот воситалари орқали бу тартиб-қоидалар кенг тушунтириб беришмоқда.

— Тадбирларни ўтказишда туман ҳокимликлари ҳамда ички ишлар ходимлари қандай ёрдамлар бермоқда? — Туман ҳокимликлари ҳузурида тегишли мутахассислардан иборат ишчи гуруҳлари тuzилган. Шаҳар ички ишлар бош бошқармаси эса тадбирларни ўтказишда жамоатчилик тартиби сақланишини амалга оширмоқда.

— Шаҳримизда мўқим истикомат жойига

қандай амалга оширилмоқда?

— Аввало бундай тадбиркорларнинг аризалари қўриб чиқилиб, ҳисобга олинади. Сўнгра эса керакли микдорда солиқ ундирилиб, муваққат ҳисобга олинганлиги тўғрисидаги маълумотнома берилади. Шунингдек, фуқаронинг турар жойи тўғрисида солиқ инспекциясига аниқ ахборот берилади.

Маълумотнома бир ойдан ун ойгача берилади. Маълумотнома шахримизда жойлашган бозорларда тадбиркорлик фаолиятининг кўрсатилган тури бўйича шуғулланиш ҳуқуқини беради.

— Фуқаролар тегишли идоралардан (яъни СЭС, ёнингга қарши кураш ва ҳокзо) рухсатнома олишлари шарт бўлган тақдирда қандай йўл тутишлари мумкин?

— Бундай ҳолларда биз фақат туман ишчи гуруҳларининг ҳулосалари асосида маълумотномалар берамиз.

— Шаҳар ҳокими қарори ижроси юзасидан бажарилган ишлар ҳақида гапириб берамиз.

— Шу кунга қадар солиқ ходимлари томонидан 5918 нафар фуқаронинг тегишли ҳужжатлари бўлмаганлиги аниқланди. Шулардан 2564 нафар фуқаронинг аризаси ҳокимликлари томонидан қабул қилиб олинган. Қолган 2522 нафар фуқароларнинг бошқа вилоят ва туманларда яшашлари маълум бўлди. Тошкент шаҳар ҳокимининг 238-сонли қарорига мувофиқ ушбу фуқаролар аризалари қайта қўрилиб, муваққат маълумотнома беришни амалга оширмоқдамиз. Улардан давлат бюджетига 1 миллион 251 минг сўм ундириб олинди.

Очил ҲАҶРАТОВ сўзлаганди.

АГАР ТАДБИРКОР БЎЛСАНГИЗ

дан чора-тадбирлар ишлаб чиқилди ва улар амалга оширилди бошланди.

Ноксоний тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган шахсларни аниқлаш ҳамда кўча савдосини тартибга солиш учун мунтазам рейдлар ўтказиб турилмоқда. Шу билан бирга тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган барча шахсларни рўйхатга олиш ва уларга рухсатномалар бериб, керакли ҳужжатлар билан тўлиқ таъминлаш чора-тадбирларини ҳам кўряпмиз.

— Шаҳар ҳудудида тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш тартиби тўғрисида аҳоли ўртасида қандай тушунтириш ишлари олиб борилапти?

— Аҳоли ўртасида давлат рўйхатидан ўтиш тартиби ва муддатлари ҳамда тадбир-

эга бўлмаган тадбиркорларни рўйхатдан ўтказиш ишлари қандай ташкил этилган?

— Улар қаерда яшайдан қатъи назар солиқ тўловчи деб ҳисобланади. Шунинг учун ҳам бундай фуқаролар тадбиркорлик билан шуғулланаётган худуд солиқ идораларида мажбурий равишда рўйхатдан ўтишлари лозим.

Юқорида кўрсатилган тоифадаги фуқароларни аниқлаш ва рўйхатдан ўтказиш мақсадида туман ҳокимликлари томонидан тузилган ишчи гуруҳлари ушбу шахслар тўғрисида жамланган маълумотларни баёнлаштириш ҳамда керакли ҳолларда тадбиркорларга тегишли ҳужжатларни расмийлаштиришда ақиндан ёрдам бермоқда.

— Муваққат маълумотнома олиш тартиби

«ТЎҚИМАЧИ» ТАЪМИРЛАНМОҚДА

Бир вақтлар номи анча машҳур бўлган бу уйингоҳ давр ўтиши билан эскириб талабга жавоб бермай қолди. Шунинг учун уни таъмирлашга қарор қилинди. Шундан кейин кўп ўтмай бу ерга лойиҳачилар, уларнинг ортидан қурувчилар кириб келишди. Бунёдкорлик ишлари бошлаб юборилди.

— Лойиҳачилардан мат Самаров. — Хозир таъйир чизмаларни қабул қилиб олганимизга уч ойдан ошди, — дейди бизга қурилиш участкаси ишчи Шер-

мат Самаров. — Хозир участкада иш қизғин. Қурувчилар икки сменада меҳнат қилишяпти.

Уйингоҳни асосан Ўзбекистон кишлоқ қурили-

ши трестига қарашли 425-механизациялашган кўчма жамланма бунёдкорлари олиб боришмоқда. Жамланманинг юздан ортиқ қурувчиси ушбу мажмуани Мустақиллик байрамнинг олти йиллиги арафасида фойдаланишга топшириш учун астойдил тер тўкмоқда.

Янги уйингоҳ эскисидан тамоман фарқ қилади. Бу ерда яшил майдондан ташқари май-

ший хизмат кўрсатиш хоналари, дам олиш хонаси, кийиниб-ечинадиган хоналар, душхона, ҳулла, спортчилар учун барча зарурий биналар ўрин олади. Энг аҳамиятлиси ушбу уйингоҳ олдингидек очик эмас, балки ёпиқ кўринишга эга бўлади. Бу эса ўз навбатида спортчилар учун ҳам томошалар учун ҳам қулай бўлиб, ҳар қандай об-ҳаво шароитида мусобақаларнинг ўтказилишига замин яратади.

— Хозир қурувчиларимиз ер ости бунёдкорлик

ишларини нияҳоясга етказиб бўлишди. Ўтиргичлар ўрнатиладиган пиллапоёллар ҳам тайёр, — дейди сўзини давом эттириб Ш. Самаров.

Ҳулла, орадан яна бироз муддат ўтади. «Тўқимачи» стадионининг янги мажмуаси қад кўтаради. Бу ерга келган томошабинлар соя-салқин ўтиргичларда дам олиб, қизгин мусобақа, учрашув ва баҳсларнинг гувоҳи бўлишади.

Махмуд ОРИПОВ.
СУРАТЛАРДА: уйингоҳ қурилишидан лаҳзалар. Рашид Галиев олган суратлар.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Ядро физикаси институти ходимларининг олиб бораётган мураккаб иш жараёнлари билан танишиб, кўпчиликка номаълум бўлган янгиликлар ҳақида қизиқарли маълумотларга эга бўлди. Физика-математика фанлари доктори, диэлектрик моддаларда радиацион жараёнлар тажрибахонаси мудири Иззатилла Нуриддинов сўнгги изланиш натижалари ҳақида шундай ҳикоя қилди:

— Тажрибахонамиз каттик жисмларга ядровий нурлар таъсири жараёнларини ўрганади. Бунда асосий мақсад икки йўналишда кечади: биринчиси, ядро нурлари чидамли бўлган материаллар ишлаб чиқариш, иккинчиси, мана шу жараёнлар таъсирида жисмларни ишлаб чиқаришга фойда келтирадиган томонга ўзгартириш, унга халқ ҳўжалигининг турли соҳаларида қўлланиладиган янги бир хусусиятлар беришдир.

Биринчи йўналиш бўйича тажрибахонамизда кўплаб радиация таъсирига чидамли моддалар халқ ҳўжалигига тавсия қилинган. Иккинчи йўналиш бўйича эса шундай бир моддалар олиш мумкинки, уни ядровий таъсирдан бошқа йўллар билан олиш имконияти бўлмайди. Шу-

ларга, масалан, тушунарли бўлиши учун шуни айтмоқчиманки, табиатда топаз деган бир заргарлик тоши бор. Жуда қимматбаҳо тош ҳисобланади. Лекин уларнинг табиатдаги захираси жуда чекланган. Хозирда Ҳамдўстлик мамлакатлари ҳудудида деярли қолмаган десак ҳам бўлади. Лекин табиатда топазнинг ранг-сиз, шафқоф кўриниши анча кенг тарқалган. Бироқ унинг қиймати унча катта эмас. Ходимларимиз ана ўша топазга ҳаво ранг бериб, энг қимматли даражага кўтариш усулини топганлар.

Тажрибахонамизнинг асосий шуғулланадиган материаллари оптикавий асбобшуносликда, лазер материалшунослигида кенг қўлланиладиган материаллар ҳисобланади. Мана шу моддаларни ўрганиш, уларнинг ички жараёнларини тадқиқ қилиш натижасида оптик асбобларни турли хил таъкир таъсирларга чидамлилиги оширилади. Хозир космик фазони тадқиқ қилишда ишлатилияпти.

Тадқиқотларимиз рентген пиминофорлари хусусиятини яхшилашда анчагина ижобий самара берапти. Институтимизда халқ ҳўжалигининг ҳамма соҳаларида татбиқ қилинаётган моддалар ишлаб чиқарилмоқда. Масалан, ядровий изотопларнинг шундай янги турлари олинмапти, улар нафақат Ҳамдўстлик мамлакатларида, балки чет элда, хусусан, АҚШ, Германия, Финляндияда қўлланиляпти. Жумладан, институтимиз рамзи билан чиқаётган изотоплар жаҳонда энг рақобатбардош изотоплар ҳисобига қирапти.

Саида ЗОКИРОВА
эзиб олди.

ЖИПО ТОПАЁТГАН ТОШЛАР

Дастакни Азимжон кўтарди. Фароғат орани сураган эдим:

— Келаверинг, сизни кутяптилар, — деди, — уйни биласиза. Шундоқ-кина Халқлар дўстлиги саройининг қаршисида.

Йўлакдан юриб бораётиб, деразадан ширин тақаллур эшитдим:

— Келаверинг, эшик очик.

Эшикни очдим, рўпарамда барчани садоқатга, меҳр-мурувватга чорлаган Зулхумор, Ширин, Шохсанам, ниҳоят Рисолат парини кўрдим. Йиллар из солган юзларида ўша дилдорлик, ўша ўқтамлик... Бундан 55 йил муқаддам Муқимий театрига қадам қўйган қизалоқ бугун 240 кишилик жамоанинг иззатли аяси...

— Фароғат опа, энг бахтиёр онингиз, деб нимани эсга олсиз.

— Мустақил, озод Ўзбекистонининг «Меҳнат шухрати» орденига сазовор бўлган кунимни, нишонимни ҳар гал қўлимга олиб, сийлаб қўриб, қалбим бир олам шукрга тўла: Ватаним берган энг юксак мукофот бўли! Элимнинг, халқимнинг меҳнатига илтифоти бу!

— Бу ризоликка, Истиқлолга етиб келишингизнинг ҳам йўллари узун бўлди...

— Хозир 72 ёшдаман. Қарши туманининг Қатортут қишлоғида туғилганман. Шу ердаги Навоий номи мактабда ўқиганман. Тожикистонда хизмат кўрсатган артист Бахром Камол деган ҳаваскорлик тўғрагимиз раҳбари бўларди. Илк санъат сирларини шу кишидан ўрганганман.

— Ўзи оилангизда санъаткорлар бормиди?

— Йўқ. Отам Турсунбой — деҳқон, бувам Раҳмат ота хунарманд бўлишган. Онам Шарофат ая тўрт ёшимда отишмада ногоҳ теккан ўқдан ҳалок бўлган. Битта синглим бор. — Муҳаббат. У ҳам санъаткор эмас. Бир менга худо юктирган шекилли-да...

— Тошкентга қайси йили келгансиз?

— Ўшанда 1942 йил эди. Тошкентдаги театр «Ўзбекистон қиличи» томошасини Қаршига олиб борди. Пардалар ўртасида шу ерлик ҳаваскорлар ашула айтишини деган таклиф бўлди. Мен «Мубталоман найлайин», «Раҳнамо» деган ашулаларни айтдим. Ҳамма қарсақлар билан олқишлади. «Шундай яхши овози бор экан, Тошкентга олиб кетиш керак» дейишди. Шу тариқа 14 ёшли қизалоқ Янгийўл театрига келиб қолдим. Шу ердаги 2 йиллик билим юртига ўқишга кирдим. Ҳам ўқидим, ҳам мусикали театрда ишладим. Из-разия, Арабов сингари устозлардан тахсил олдим.

Қўшиқчилик бобидаги, сахна бобидаги илк устозларим раҳматли Юнус Ражабий, Етим Бобожоновлардан санъатнинг энг нозик сирларини ўргандим. Улардан ҳануз миннатдорман. 1946 йилда Муқимий ва Янгийўл театрлари қўшилиб кетди. Мен Муқимий театр оstonасига қадам қўйдим. Хозиргача шу ердаман.

— Умр йўлларида не-не синаотларга дуч келмайдик киши. Қанчадан-қанча ажойиб санъаткорлар билан бирга ишладингиз...

— Энг аввало Лутфихон Аяни эслайман. Саҳнамизнинг, санъатимизнинг онахони эдилар. Жойлари жаннатда бўлсин, илоҳим. Раззоқ Ҳамроев, Сойиб Ҳўжаев, Ҳамза Умаров, Турсунхон Жаъфарова, уста Тўхтасин Жали-

Ҳамқасбим: «Аяхон, келинийим билан бир дам олиб келинг», деб таклифнома тутқазди. Ташакур изҳор этдимиз иш билан овора бўлиб театр, кинога охириги марта қачон борганимни ҳатто эслолмадим. «Баҳонада мириқиб ҳордиқ чиқариб келаётган бўлдим», деб кўнглимдан ўтқаздим...

Қатта зиёфатга тараддуд кўргандек отланиб пойтахтимизнинг энг катта гузал санъат хоҳонасига йўл олдик. Паттада кўрсатилган жойни эгалладик. Томоша ҳа деганда бошлана қолмайди дег. Белгиланган вақтдан ўн беш дақиқа ўтди ҳам-ки парда кўтарилмасди.

Ниҳоят биллур қандиллар ўчиб, давра бошқарувчи концерт бошланганини эълон қилди. Таниқли хонанда микрофон олдиға яқинлашиб қуллук қилди. Тўсатдан залда момақалдирок гўмбурлагандек хўштак, бақирчи, ёш болаларнинг хархашалари аралаш «Баракка топ», «Муҳаббатдан бўлсин» каби овозлар янгради. Қўшиқ бошлади. Шоир ҳам жуда сўзларни маржондек териб ташлабди дег. Бўёқ-

да мусика, хонанданинг хуш овози ҳузури қилиб маъносини чақар эдим. Барча нарсани унутган эканамини юзимда, сўнг елкамда ғимирлаган нарсадан сесканиб тушдим. Жон ҳолатда ушлаб олдим. Таваба, қоронғида жойини излаётган бир йигитнинг бесунақай панжаси экан, у беҳуш овоз билан гўлдиради:

— Братан, бир ўриндан кўтарилинг.

— Нима чун?

— Бу бизнинг законий жой.

— Кечирасиз, балки адашгандирсиз?

— Мен ҳаётимда адашган бола эмасман, кўзимдан эса шикоятим йўқ, сизга ўхшаб тўртқиз эмасман, братан.

— Қани, билетингизни кўрсатинг.

— Бувидан хотиржам бўлинг тақсир, билетим борки, шу ерда юрибман.

Йигит барзанги гавдаси билан ёнимдагиларни тўсиб олган, у десам бу дер, бориб турган ўжар экан!

Қаторимда ўтирган аёлнинг сабри тугадими, сўзларини нақ пулемёт ўқидек те-

риб ташлади:

— Нега қўнж қозикдек туриб олиб ҳалакит берасан?! Сенга ўхшаган кечга қолганларни бу ерга киритган одамнинг ўзи тентак.

Шаддод аёл шартта йигитнинг қўлидаги билетни тортиб олиб, кўз ташлаган:

— У шахло кўз, математикани биласан-

ми? Мана, кўрга хассас қилиб 41-қатор деб ёзиб қўйибди-ку, нега 4-қаторда додираб юрибсан, — деди.

Йигитнинг ҳовури босилиб кета бошлади, ўндан ортик томошабин бира-бир ўр-нидан туришга мажбур бўлди, то бу маша-маша бир ёқлик бўлгунча тўртинчи қўшиқ ҳам тугатилганини сезмай қолбман.

Тўсатдан одамлар гўёки болаларини боғчага олиб кетишгандек кичкин-тойларни қўлларидан, елкаларидан қўтариб келиб уларни саҳнага қўйиб юборишди.

Саҳна уч ёшдан етти ёшгача бўлган болалар билан тўлиб кетди. Шу орада пўрим кийинган бир йигит зинапоядан чиқишга юраги чидамай саҳнага сакраб чиқди ва

даги қўшиқни эълон қилди. Бу қайта-қайта тинглайдиганим совимли қўшиқ эди. Бузилган асабим шу билан бироз ёзилар деб ўриндиққа яхшилаб сўяниб олдим. Хонанданинг мулоим товуши хуш ёқар, сўзлар-ни дон-дон қилиб айтиши айни мудоао эди. Шу чок қўшиққа қандайдир шивир-шивир ҳамоҳан бўлиб қўлогимга қўйила бошлади. Орқага назар ташладим, ўрта ёш-лардаги икки аёл бир-бири билан тинмай пичирлашиб сўзлашар, орасида қўллари билан оғзини беркитиб хиринг-хиринг қу-лиши одамнинг гашига тегарди. Энди қу-логимга қўшиқ эмас уларнинг пичир-пичи-ри эшитиларди, холос. Тўшуниб етар деб бир-икки қараб қўйдим. Аксинча, уларга

хонандага гўл тутқазиб қўлогига бир нима-ларни шивирлади...

Атрофга секин разм солдим, кўнчилиқ зиналарда ўтирар, айримлар деворларга сўяниб туришар, ёш болалар билан қир-ганлар ҳам анча-мунча эди.

Давра бошқарувчи зални тинчлитш мақ-садида шеър бошлаб юборди ва навабат-

Муносабат

ТОМОШАДА ТОМОША

— Братан, бир ўриндан кўтарилинг.

— Нима чун?

— Бу бизнинг законий жой.

— Кечирасиз, балки адашгандирсиз?

— Мен ҳаётимда адашган бола эмасман, кўзимдан эса шикоятим йўқ, сизга ўхшаб тўртқиз эмасман, братан.

— Қани, билетингизни кўрсатинг.

— Бувидан хотиржам бўлинг тақсир, билетим борки, шу ерда юрибман.

Йигит барзанги гавдаси билан ёнимдагиларни тўсиб олган, у десам бу дер, бориб турган ўжар экан!

Қаторимда ўтирган аёлнинг сабри тугадими, сўзларини нақ пулемёт ўқидек те-

ЯХШИЛИК

Субҳ-сабодан яхши ният, яхшилик, Инсонийлик, самимият, яхшилик.

Бўлса ҳамки соф, нурафшон, беғубор Чекар баъзан кўп азият, яхшилик.

Ким хушхалом, жон озиғи инсонга Зеру зардандир қиммат, яхшилик.

Калондимоғ, калтабин, мансабпараст — Қадрин билмас, гўё хизмат яхшилик.

Етса озор дил яраси битмағай Дилозорга ҳайфдир ҳиммат, яхшилик.

Айтар сўзинг обдон ўйлаб, баён эт, Асаб бузма, жонга роҳат яхшилик.

Ахли дониш сўхбатидан ибрат ол, Ҳазрати инсонга неъмат — яхшилик.

БИР БОР КЕЛИНГ

Севсангиз чиндан мени бир бор келинг, Кўнглингиз талпинса гар, такрор келинг. Қалбингизни тирнаса ногоҳ фироқ Бўлсангиз менга «дили бемор», келинг.

Кўнгишлар биллур қадаҳга бир мисол Унга дарз туширмангиз соҳибжамол Кўзда хоб йўқ, айламай бедор келинг. Лол этувчи бир қудрат борми, ҳилол.

Туйғунгиз соф бўлса гар, бир бор келинг Қалбингиз ўртанса гар такрор келинг Богласин бизни муҳаббат ва вафо Маҳбубингиз интизор, сиз ёр келинг.

ҚУШИҚ

Ғамгин кунларимда ояпанчим бўлди, Рухим тушганида сунячим бўлди, Қаноқ юрагимда ул ганжим бўлди. Садоқат, меҳрга «орловчим, қўшиқ,

Ёқимли, ардоқли эрқа меҳмоним, Заволни билмаган чаман бўстони, Яйшага, ҳаётга қориб ийоним, Дилларни дилларга боғловчим қўшиқ,

Муножотда ҳазин наво эрурсан, Тановарда жўшун садо эрурсан, Торлардаги нозик адо эрурсан Кўнгил таржимони сўйловчим, қўшиқ.

Парвози баландим, тоза ғавҳарим, Муҳаббатдек юксак содиқ сарварим, Ғазаллар битилган оппоқ дафтарим Оқ чинни каптарим — ҳабарчим қўшиқ.

Маҳбуба РАҲИМЖОНОВА

Ёз гуллари — беғубор болаликка гувоҳ. Равиль Альбеков олган суратли-лавҳа.

ШЕЪРИЯТ

Дунёда касал бўлишни ихтиёр қилидиган одам топилма-са керак. Шунга қарамай дунё касалхоналари беморлар билан банд. Бу беморларнинг жуда катта қисми касал бўлишни ихтиёр қилмаган ҳолда, турли ярамас одатлар, энг аввало ичкилик ва кашандалик туфайли тўшаққа михланиб қолган одамлардир. Маълумки, ичкилик ва кашандалик юрак хасталиқларини келтириб чиқарадиган асосий омиллар бўлиб, статистик маълумотларга кўра бугун ҳар тўрт кишидан бири, 45 ёшдан ошганларнинг ярми юрак хасталиқларига учраб, дунёдан кўз юммоқда.

Шуларни била туриб, сигарета чекишдан, ичкилик ичишдан ўзини тўхтата олмайдиганларни қўриб шундай ҳақил савол туғилади: «Қўш, одам боласи нега чекади?»

Шаҳримиз мактабларидан бирида «Одам нима учун чекади?» мавзусида иншо ёзилган. Ўқувчиларнинг 48 таси (қиз болалардан ташқари) бу саволга «кўнглихушлик ва эрмак учун» деб жавоб ёзганлар. Бу — баалоғат ёшига етмаган, мактабни битириш арафасида турган, эндигина мустақил ҳаётга қадам қўяётган ўсмирларнинг жавоби. Ўсмир ўз мустақиллигини кўрсатиш, катталарга тақдир қилиб, оқибатда ана шу бачкана одатга ўрганиб қолади. Бора-бора дахшатли куч ҳисобланмиш ОДАТ қўлида ўнинг саломатлиги-га пугур ета бошлайди.

Агар эътибор берган бўлсангиз, ҳозир фа-

МУАММО

ЎҚУВЧИ ПАБИДАГИ СИГАРЕТА...

қат катталаргина эмас, ўсмирлар билан бир қаторда ёш болаларнинг, мактабларнинг 1-, 2-синфларида ўқийдиган ўқувчиларнинг бурчак-бурчакларда яшириниб сигарета чекаётганларини кўраемиз. Бунинг қандай оқибатларга олиб келишини билмас-да кўл силтаб ўтиб кетаверамиз. Нима учун бунчалик бефарқ ва лоқайд бўлиб қолдик? Ахир шулар бизнинг келажагимиз эмасми? Кўнчилиққа бу саволлар эриш туюлиши мумкин? Лекин бу оғрикли муаммони биз катталар ҳал қилмасак, охири дахшатли фожиаларга олиб келиши мўқаррар-ку!

Яқинда тахририятимизга қўйидаги мазмунда келган икки мактуб бизни мулоҳаза қилишга ундади: «Оиламизда эрим ва ўғлим ашаддий кашанда, — деб ёзди хат муаллифи. — Эрим эллика кирмай касалманд бўлиб қолди. Унинг ўпкаси, юраги ишдан чиққазган, жисмоний ишларни баҳаришга қучи етмайди. Кечалари ўйни бошга кўтаргудай бўлиб йўталганда, у қўлим менинг кўзимга дунё қоронғу бўлиб кетади. Менга алам қилгани отасининг аҳолини кўра-била туриб ўсмир ўғлим ҳам чекишни ўргангани. У ҳам гоҳо касал қўлдай «хур-хур» йўталади. Ташла, бу одатни десам, ташлолмайман, дейди. Нима қилсам ўғлимни бу ярамас одатдан кутқариб қоламан? Нима учун отаси ўғлимни кўчага сигарета олиб келиш учун чиқарганда бефарқ қарадим? Нима учун уни ўз вақтида тергаб, текшир-мадим? Энди билсам буларнинг ҳаммасига ўзимнинг лоқайдлигим сабаб экан».

«Ешим 31 да бўлса ҳам ҳаётим интихоси кўри-ниб тургандай, — деб ёзди бир йигит. — Мени шундай аҳволга тушириб қўйган чекиш балосидан ҳеч қутула олмаяман. Биринчи бор отамдан яширинча сигарета чекганимда 2-синфда ўқирдим. Аввал ҳавас учун чеккан бўлсам, бора-бора одат бўлиб қолди. Аввал ота-онамдан яши-риб чеккан бўлсам, кейинчалик ошқора чекади-ган бўлдим. Улар бошида бир-икки тергаган-дай бўлишди, уришишди, сўкишди, бўлмади.

Мен сигаретасиз туролмай, уни чекмасам бир нимани йўқотгандай бўлиб қоладиган бўлдим. Ҳозир иккита болам, хотиним бор. Шифокорлар соғлиғимни текшириб, бир қатор касалликларни аниқлашди. Қанча ҳаракат қилсам ҳам чекишни ташлай олмаяман».

Чекиш балоси ҳақида ёзилган бу икки хат замирида нимадир ётибди? Наҳот ўз аҳолининг аборигини англайдиганлар оз бўлса? Ўсимир чекишга ундайдиган омиллар нимадандан иборат?

Энг аввало оиласидагилар, тенгқурлари, се-вимли кино қаҳрамонлари ўсимирнинг чекишга «муҳаббат қўйиши»га сабабчи бўла олади. Бу қамлик қилгандай, телевизорнинг қайси кана-лига бураманг, турли-туман чет эл сигаретала-рининг рекламасини кўраемиз. Бундай рекла-маларни ҳар кун, ҳар дақиқа кўрган ўсимрдан нимани куттиш мумкин? Нима учун «Чекиш ҳа-тингиз учун зарарли, унинг оқибатлари ёмон натижаларга олиб келади» дея чекувчи киши-ларга катта миқдорда жарима солаётган чет эл-лик ишбилармонлар тутган йўлни биз тутмая-миз. Чет эллик шифокорлар «XX аср вабоси» деб қисқа таъриф берган, ўзларидан итариб чи-қараётган вабога нима учун айнан биз кенг йўл очиб беришимиз керак? Бу оғрикли муаммо-ларни ҳал этиш вақти етмадимики?!

Ҳозир ўсмир димоғини тамакининг ҳиди, че-киш онлари маст қилади, аста-секин катта кашандаларнинг «чекиш — асабини тинчлантира-ди» деган «маслаҳат»лари ёшларнинг қўлогига қўрошундай қўйилиб қолади.

Бора-бора кечаги ўсириллар чекиш соғлиққа қанча қимматга тушишини ўйлаб ҳам ўтирмай, хотиржам тутун бурқисадиған бўлишади.

Чекувчиларни уч тоифага бўлиш мумкин экан: биринчи тоифага қўлогига гап кирмайдиган ашаддий кашандалар, иккинчисига чекиш — соғ-лиқ душмани эканига ақли етмайдиганлар, учин-чисига чекишнинг зарарини яхши англаб, ле-кин ундан қутулишга иродаси етмайдиганлар.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълу-мотларига назар солинг:

— Касалланиб ўлганлар орасида чекувчилар чекмайдиганларга нисбатан 30–80 фоиз юқо-ридир;

— айниқса ёшлиғида чека бошлаганлар ора-сида бўлғуси марҳумлар кўпчилигини ташкил эта-ди;

— қанча кўп чекилса, ўлим шунча тезлаша-ди;

— миқорд инфаркти чекувчиларда чекмайдиганларга нисбатан 12 баробар кўп учрайди. 35 ёшгача инфаркт бўлганларнинг 80 фоизи мак-таб партасида чекка бошлаган;

— ошқозон яраси чекувчиларда 10 марта кўп учрайди;

— буйрак раки чекувчиларда чекмайдиган-ларга нисбатан 5 баробар кўп;

— ўпка силлига йўлиққан ҳар 100 та бемор-нинг 95 таси тамаки билан дўст тутинганлиги аниқланган.

Касалликлар рўйхатини яна давом эттириш мумкин. Бироқ бу билан ҳозирча ўзини соғ хис қилаётган кашандаларга таъсир ўтказиб бў-лармиди? Бундайлар учун яна бир соғву қон-униятни эслаттимиз келади. Қўнига бир пачка сигарета чекайдиганларнинг рақ билан касалла-ни аҳтимоли чекмайдиганларга нисбатан 10–15 марта ортиқдир. Қўнига ўн дон ва ўн-дан ортик сигарета чекайдиган эркаклар ораси-да қўққисдан вафот этаётганлар тобора кў-паймоқда.

Чекадиган одам «оти» ҳам турса, бу «хам-корлик» танага дахшатли таъсир кўрсатади. Ста-тистик маълумотларга кўра Японияда эркаклар-нинг 70.1; Францияда 66.9; АКШ да 39 фоизи чекар экан. 1992 йилда АКШда чекиш оқибати-да 400 минг киши вафот этди. ГФРда дунёдан барвақт кўз юмадиган кашандалар ҳар йили 50000 кишини ташкил этади.

Кўпчилик чекувчилар тамакиннинг оёққа таъси-рини эшитмаган бўлсалар керак: узлуксиз че-киш оқибатидagina ҳар йили 20 минг одамнинг оёғини кесиб ташлашга тўғри келар экан. Шу-ларга қарамай, бугунги кунда катта ёшдагилар ва ўсмирлар ўртасида ашаддий кашандалар 35–80 фоизни ташкил этмоқда.

Шу ўринда исботланган бир ҳақиқатни кел-тирмоқчиман: 7 донa сигарет итинг нафас йў-лига пуфланганда бир неча ойлاردан кейин ун-да ўпка раки пайдо бўлган.

Уйлаб кўринг, кашандалар! Ҳаётингиз ва соғ-лигингиз ўз кўнглингизда. Фақат бу қўллар билан сиз ўзингизингизга эмас, ён-атрофингиздагилар-ни ҳам бахтсиз қиласиз...

Мамюра РҲЗИЕВА

Акс саво

НАЗОРАТ БЎЛИШИ ШАРТ

«Ит етаклаган хонимлар»
мақоласини ўқиб

Мақола муаллифи кўпқаватли уйларда ҳар хил ит-ларни боқиб, санитария қондаларига амал қил-маётган баъзи ёш яланг, айрим хонимлар ҳақида жуда тўғри ёзган. Авваламбор итларни аҳоли зич бўлган кўпқаватли уйларда боқиб зарурми? Итининг вазифаси уш яшашган уйни қуриқлашдиганига ибо-ратми, ё бошқа жиҳатлари ҳам борми?

Хонадонларда ит боқилишининг ҳам ўз йўриғи бор албатта. Тўғри, кўнчилиқ ўз итини ювиб-тараб сайр-га олиб қадади. Аммо унинг ветеринария шифоко-ридан ўтказиб турилганлиги ҳақидаги гувоҳнома-сини бор-йўқлиги билан ҳар доим ҳам қизиқиларемайди. Аввало маҳалла оксиколлари, фаоллар, уластка но-зирлари итга тегишли ҳужжатларни доимо текшириб туришлари шарт.

Кўпқаватли уйларда айрим итбоқарлар ўз итлари-ни қўпинча арқонсиз, озгина сим тути тўтилмаган ҳолда гоҳ кечқурун, гоҳ эрталаб сайрга олиб чиқадилар. Аммо қаерга тупландилар дег. Қўм-қўм майсалар ўсиб ётган жойга. Уларни замонавий одамдек ҳис қилган бу ёш-яланглар, айниқса қизларнинг ярим яланғоч кийиниши киши дилни хира қилади. Ме-нимча, майсанор устида ит етаклаб юриш маданият-га кирмайди.

Абдулла ТОЛИПОВ,
меҳнат фахрийси.

Шукур ДАДАШ

«02»

- Рейсатдан ўттип таътиби: №10. ❖ Буютири Г.0511. ❖ Хажми — 2 босма табор обфет усудиди босиллди. ❖ Қозоқ бичими А.2 «Пакоз пашовит матбуа-воиниони босмохоси. ❖ Қозоқона минзили: «Буюк Тувои» кфчаси. 41сў. ❖ Босмага топиридири вақти 1130 ❖ 5837 нускада босилди. 1 2 3 4 5 6